

KATVE-RYHMÄN KOKOUS

Aika: 17.11.2003 klo 9-12

Paikka: Helsingin yliopiston kirjasto, Yliopistonkatu 1, 2. kerroksen auditorio

Läsnä:

Aho, Lauri – ATP
Hakala, Juha – HYK (pj.)
Hakala, Nanna - HYK
Holopainen, Päivi – HYK (siht.)
Keskitalo, Esa-Pekka - HYK
Kinnunen, Hannu - TietoEnator
Lehtinen Riitta - HelMet-kirjastot (Millennium-yhteyshenkilö)
Maijala, Ere - ATP
Murtomaa, Eeva - HYK
Ryhänen, Henri - HYK
Sjöholm, Tommy - Abilita
Vuolio-Paananen, Eeva - TietoEnator

1. Kokouksen avaus, esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Esityslista hyväksyttiin sellaisenaan ja edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin pienin muutoksin.

2. FRBR-johdatus

Eeva Murtomaa (HYK) esitteli aihetta nimeltään FRBR (ppt). [Ks. myös Tom Delseyn esitys (LIDA 02/2002) aiheesta:

<http://knjiga.pedos.hr/lida/lida2003/presentations/frbr4.ppt.>]

FRBR (Functional Requirements for Bibliographic Records) -mallin tavoite on, että käyttäjä löytäisi esim. kaikki teokset, joista jokin henkilö tai yhteisö on vastuussa, kaikki teoksen ilmiasut ja/tai kaikki teokset tietyn aiheen mukaan yhdellä haulla. FRBR-malli on riippumaton paikallisista luettelointisäännöistä ja kirjastojärjestelmistä. OCLC on mapannut MARC21:n FRBR:ään ja kehittänyt FRBR-muunnoksen edellyttämiä algoritmeja. WorldCat-tietokanta tulee olemaan tuotannossa FRBR-mallin mukaisena jo lähitulevaisuudessa. Virtua on toistaiseksi ainoa kirjastojärjestelmä, jossa FRBR-malli on toteutettu.

Teosten kansainväliset standarditunnisteet on luotu tai rakenteilla kaikelle muulle paitsi still-kuville. Esimerkiksi tekstimuotoisten teosten tunniste ISTC (International Standard Text Code) on suunniteltu niin, että jatkossa tunnisteiden jakaminen voidaan hajauttaa. Kysymykseksi jää kuinka teosten luettelointi jatkossa tehdään ja mitä kirjastojärjestelmiltä vaaditaan tulevaisuudessa. HYK pyrkii jatkossa tarjoamaan teostason tietoja tekijänoikeusjärjestöille ainakin FENNICA-aineistosta.

TietoEnatorilla on tehty töitä FRBR:n kanssa Celia-kirjaston tarpeiden laukaisemana. Myös ATP:ssa on testattu FRBR-asioita jonkin verran käytännössä.

Kun FRBR-malli alkaa yleistyä kirjastotietokannoissa, tietojen siirto järjestelmästä toiseen tulee olemaan mielenkiintoinen kysymys. Siirretäänkö kaikki teokseen liittyvä data yhtenä möykkynä?

3. OpenURL-standardi ja kotimainen käyttöympäristö, SFX

Esa-Pekka Keskitalo (HYK) kertoi OpenURL-standardista. OpenURL on luotu auttamaan asiakasta löytämään tieto riippumatta siitä miltä koneelta asiakas ottaa yhteyden. Koska staattisten hyperlinkkien käyttäminen artikkeleissa on hankalaa, OpenURL-linkityspalvelun avulla pidetään yllä tietämystietokantaa, jossa tiedetään aineiston sen hetkinen sijaintipaikka. Selvityspalvelin ohjaa kyselyn oikeaan osoitteeseen.

Henri Ryhänen (HYK) esitteli SFX:ää ja portaalia testipalvelimella. Portaalin versio 2.0 julkistetaan helmikuussa ja versio 3.0 näillä näkymin syyskuussa 2004.

Yleiset kirjastot käyttänevät jatkossa FinELibin linkityspalveluita. Tekninen edellytys on, että kirjastojärjestelmä on OpenURL-yhteensopiva; järjestelmän on pystyttävä generoimaan bibliografisesta tietueesta OpenURL ja lähettämään se SFX-palvelulle. Tämän tyyppinen SFX-käyttö pyritään pitämään maksuttomana. TietoEnator on selvittänyt yleisten kirjastojen mahdollisuutta hyväksikäyttää FinELibin palveluita aineistoille, jotka niille on lisensoitu, mutta tällä hetkellä heillä ei ole vielä selvää kuvaa kirjastojen tarpeista. PrettyLib-kirjastojärjestelmä on tulossa jossain vaiheessa mukaan. ATP:llä tilanne on sama TietoEnatorilla, eikä kukaan heidän asiakkaistaan vielä käytä palvelua. Kaikkien edun mukaista olisi siirtyä dynaamiseen linkityksen mahdollisimman nopeasti ja joustavasti. HYK voi mahdollisesti tarjota ohjelmistotuottajille kevään 2004 aikana käyttöön testipalvelimen, jolla he voivat testata OpenURL:n toimintaa. Periaatelinjauksista (myös luetteloinnin) ja käyttöpolitiikasta neuvotellaan vuoden 2004 alkupuolella.

4. Ilmoitusasioita

Ryhmän nimi on muuttunut FINZIG'stä KATVE'ksi = Kansalliskirjaston tietopalvelualan verkkostandardityöryhmä. Ryhmän uudet www-sivut löytyvät osoitteesta <http://www.lib.helsinki.fi/katve/>. Myös postituslistan nimi vaihtui, se on nyt katve-lista (at) helsinki.fi.

Kopioluetteloinnin lisenssitilanne: Kansainväliset sopimukset on solmittu Viron kansalliskirjaston ja GVB:n kanssa. Kotimaisen aineiston osalta yleisten kirjastojen ja AMKien lisenssit jatkuvat ennallaan. Tämän vuoden osalta yleisten kirjastojen kopiointikäyttö on ollut "kokeilua", mutta se on nyt loppunut palomuurin pystytyksen myötä. Yleisten kirjastojen muodostamista kopiointikonsortioista on keskusteltava pikimiten - ne voisivat olla järjestelmäkohtaisia. Maakuntakirjastot saavat edelleen poimia luettelointitietueita LINDAsta ja MANDASTA SVUC-sopimuksen perusteella. Tiedonhaku tarjotaan Linnea-yhteistietokannoista www-käyttöliittymän kautta ja kopioluettelointi Z39.50-protokollan kautta.

CLIO hankitaan Linnea2-konsortiolle: Voyager-kirjastojärjestelmään hankitaan lisäohjelma, joka mahdollistaa ISO-ILL -standardin mukaisen kaukopalvelun Linnea-konsortion sisällä. Aikataulut eivät vielä ole tiedossa.

ISO TC46 SC4: kaksi profiilia kommenttikierroksella:

- Z39.50: Bath Profile, release 2.0

- ISO ILL: IPIG Profile 3.0

Kommentit voi lähettää (englanniksi) 12.12.2003 mennessä osoitteeseen Nanna.Hakala (at) helsinki.fi.

5. Z39.50 & osakohteet

Keskusteltua tästä problematiikasta on käyty katve-listalla. Nyt neuvoja on pyydetty myös Kongressin kirjastosta, joka on luvannut palata asiaan ensi viikolla. Odotetaan LC:n vastausta ja katsotaan sitten miten edetään.

6. Z-yhteyksien testaus Voyagerista ja BookWherestä Origoon ja Pallakseen

HYKssä on testattu Z-yhteyksiä Voyagerista ja BookWherestä Origoon ja Pallakseen mutta testauksen tulokset jättävät toivomisen varaa. Testausta jatketaan Voyagerin version vaihdon jälkeen. BookWheressä ongelmia aiheuttaa FINMARC-tuen puuttuminen, mutta tämä ongelma on korjaantumassa, kun BookWhereen saadaan FINMARC-tuki. Voyagerin Z39.50-palvelimessa on ollut ongelmia; tällä hetkellä LC tutkii yhdessä IndexDatan kanssa voitaisiinko YAZ-ohjelmisto istuttaa Voyagerin Z-palvelimen päälle. Tietoa tästä kokeilusta on luvassa muutaman viikon sisällä. LC:n tavoitteena on suodattaa saapuvat Z39.50-yhteydenotot siten, ettei läpi pääse mitään hankalaa, joka voisi kaataa Voyagerin Z-palvelimen.

7. USEMARCON-kehitys

Ere Maijala (ATP) on korjannut USEMARCON-ohjelmaa ja muistin käsittelyongelmat on saatu tässä uudessa versiossa 1.4 korjattua. Koko ohjelman sydän on kirjoitettu uusiksi C++:lla (oli ennen C:tä), joten koodi muuttui radikaalisti. Korjattu ohjelmaversio on saatavana BL:n sivuilta. Nyt kaivataan FINMARC -> MARC21 -konversiota, mutta ensiavuksi auttaisi myös MARC21-Fin -> MARC21-konversio, joka on tällä hetkellä työn alla HYKssä. Jatkossa HYKn on tarkoitus neuvotella myös ranskalaisten kanssa kopiointimahdollisuudesta, jolloin tarvitaan UNIMARC-konversio. Eri konversiotarpeista kannattaa ottaa yhteyttä HYKoon. Keskusteltiin siitä, mikä olisi kätevin tapa jakaa konversiotauluja mahdollisesti myös kansainväliseen käyttöön. Linkki HYKn ylläpitämiin tauluihin pitäisi saada BL:n sivuille. BL on perustamassa yhteisöä, joka kehittää USEMARCONin eri konversiosääntöjä.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään ehkä huhtikuussa 2004, tarkka päivä päätetään myöhemmin. Asialistalla ainakin Z39.50 ja osakohteet.